



॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता — पद पाठः

षष्ठकाण्डे तृतीयः प्रश्नः

सोममन्त्रब्राह्मणनिरूपणं

ॐ नमः परमात्मने । श्री गुरुभ्यो नमः । हरिः ॐ



चात्वालात्। धिष्णि॑यान्। उपेति॑। व॒पति॑। योनिः॑। वै। य॒ज्ञस्य॑। चात्वा॑लम्। य॒ज्ञस्य॑।
स॒योनि॑त्वायेति॑ सयोनि—त्वाय॑। दे॒वाः। वै। य॒ज्ञम्। परेति॑। अ॒जय॑न्त। तम्। आग्नी॑द्घ्रा-
दि॒त्याग्नि॑—इ॒द्घ्रात्। पुनः॑। अपेति॑। अ॒जय॑न्। ए॒तत्। वै। य॒ज्ञस्य॑। अप॑राजितमित्यप॑रा—
जित॑म्। यत्। आग्नी॑द्घ्रमित्याग्नि॑—इ॒द्घ्रम्। यत्। आग्नी॑द्घ्रादि॒त्याग्नि॑—इ॒द्घ्रात्। धिष्णि॑यान्।
वि॒हर॑तीति॑ वि—हर॑ति। यत्। ए॒व। य॒ज्ञस्य॑। अप॑राजितमित्यप॑रा—जित॑म्। ततः॑। ए॒व।
ए॒नम्। पुनः॑। त॒नुते॑। प॒राजि॑त्येति॑ प॒रा—जि॒त्य॑। इ॒व। खलु॑। वै। ए॒ते। य॒न्ति॑। ये। ब॒हि-
ष्प॒वमा॑नमिति॑ ब॒हिः—प॒वमा॑नम्। सर्प॑न्ति। ब॒हिष्प॒वमा॑न इति॑ ब॒हिः—प॒वमा॑ने। स्तु॑ते। १
(५०) ॥ [१] ॥ आ॒ह। अग्नी॑दि॒त्याग्नि॑—इ॒त्। अ॒ग्नीन्। वी॑ति। ह॒र। ब॒रुहिः॑। स्तृ॒णाहि॑। पु॒रो-
डा॒शान्। अल॑म्। कुरु॑। इति॑। य॒ज्ञम्। ए॒व। अ॒पजि॑त्येत्यप॑—जि॒त्य॑। पुनः॑। त॒न्वा॒नाः। य॒न्ति॑।
अ॒ङ्ग॒रैः। द्वे इति॑। स॒र्वने॑ इति॑। वी॑ति। ह॒रति॑। श॒लाका॑भिः। तृ॒तीय॑म्। स॒शुक्र॑त्वायेति॑ स॒शुक्र॑—
त्वाय॑। अथो॑ इति॑। स॒मिति॑। भ॒रति॑। ए॒व। ए॒नत्। धिष्णि॑याः। वै। अ॒मुष्मि॑न्। लो॒के। सोम॑म्।
अ॒र॒ख्वन्। तेभ्यः॑। अधी॑ति। सोम॑म्। एति॑। अ॒हर॑न्। तम्। अ॒न्ववा॑यन्नित्यनु॑—अ॒वाय॑न्।
तम्। परी॑ति। अ॒वि॒शन्। यः। ए॒वम्। वेद॑। वि॒न्दते॑। २ (५०) ॥ [२] ॥ प॒रि॒वेष्टा॑रमिति॑
प॒रि—वेष्टा॑रम्। ते। सोम॑पी॒थेनेति॑ सोम—पी॒थेन॑। वी॑ति। आ॒र्ह्यन्त॑। ते। दे॒वेषु॑। सोम॑पी॒थमिति॑
सोम—पी॒थम्। ऐ॒च्छन्त॑। तान्। दे॒वाः। अ॒ब्रुव॑न्। द्वे द्वे इति॑ द्वे—द्वे। ना॒मनी॑ इति॑। कुरु॑ध्वम्।

अथ। प्रेति। वा। आप्स्यथ। न। वा। इति। अग्नयः। वै। अथ। धिष्ण्याः। तस्मात्। द्विना-
मेति द्वि—नामा। ब्राह्मणः। अर्द्धकः। तेषाम्। ये। नेदिष्ठम्। पर्यविशन्निति परि—अविशन्न।
ते। सोमपीथमिति सोम—पीथम्। प्रेति। आप्नुवन्न। आहवनीय इत्या—हवनीयः। आग्नीदधीय
इत्याग्नि—इधीयः। होत्रीयः। मार्जालीयः। तस्मात्। तेषु। जुहति। अतिहायेत्यति—हाय।
वषट्। करोति। वीति। हि। ३ (५०) ॥ [३] ॥ एते। सोमपीथेनेति सोम—पीथेन। आर्द्धन्त।
देवाः। वै। याः। प्राचीः। आहुतीरित्या—हुतीः। अजुहवुः। ये। पुरस्तात्। असुराः। आसन्न।
तान्। ताभिः। प्रेति। अनुदन्त। याः। प्रतीचीः। ये। पश्चात्। असुराः। आसन्न। तान्।
ताभिः। अपेति। अनुदन्त। प्राचीः। अन्याः। आहुतय इत्या—हुतयः। हूयन्ते। प्रत्यङ्।
आसीनः। धिष्ण्यान्। व्याधारयतीति वि—आधारयति। पश्चात्। च। एव। पुरस्तात्। च।
यजमानः। भ्रातृव्यान्। प्रेति। नुदते। तस्मात्। पराचीः। प्रजा इति प्र—जाः। प्रेति। वीयन्ते।
प्रतीचीः। ४ (५०) ॥ [४] ॥ जायन्ते। प्राणा इति प्र—अनाः। वै। एते। यत्। धिष्ण्याः।
यत्। अर्द्ध्वर्युः। प्रत्यङ्। धिष्ण्यान्। अतिसर्पेदित्यति—सर्पेत्। प्राणानिति प्र—अनान्।
समिति। करुषेत्। प्रमायुक इति प्र—मायुकः। स्यात्। नाभिः। वै। एषा। यज्ञस्य। यत्। होता।
ऊर्ध्वः। खलु। वै। नाभ्यै। प्राण इति प्र—अनः। अवाङ्। अपान इत्यप—अनः। यत्।
अर्द्ध्वर्युः। प्रत्यङ्। होतारम्। अतिसर्पेदित्यति—सर्पेत्। अपान इत्यप—अने। प्राणमिति
प्र—अनम्। दृष्ट्यात्। प्रमायुक इति प्र—मायुकः। स्यात्। न। अर्द्ध्वर्युः। उपेति। गायेत्।
वाग्वीर्य इति वाक्—वीर्यः। वै। अर्द्ध्वर्युः। यत्। अर्द्ध्वर्युः। उपगायेदित्युप—गायेत्। उद्गात्र
इत्युत्—गात्रे। ५ (५०) ॥ [५] ॥ वाचम्। सम्। प्रेति। यच्छेत्। उपदासुकेत्युप—दासुका।
अस्य। वाक्। स्यात्। ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म—वादिनः। वदन्ति। न। असङ्स्थित इत्यसं—
स्थिते। सोमे। अर्द्ध्वर्युः। प्रत्यङ्। सदः। अतीति। इयात्। अथ। कथा। दाखिणानि।
होतुम्। एति। यामः। हि। सः। तेषाम्। कस्मै। अहं। देवाः। यामम्। वा। अयामम्। वा।
अन्विति। ज्ञास्यन्ति। इति। उत्तरेणेत्युत्—तरेण। आग्नीदध्रमित्याग्नि—इदध्रम्। परीत्येति
परि—इत्यं। जुहोति। दाखिणानि। न। प्राणानिति प्र—अनान्। समिति। करुषति। नीति।

अन्ये। धिष्णि॑याः। उ॒प्यन्ते॑। न। अन्ये। यान्। नि॒वप॑तीति॒ नि—व॑पति। तेन। तान्। प्री॒णाति॑।
यान्। न। नि॒वप॑तीति॒ नि—व॑पति। यत्। अनु॒दिश॑तीत्यनु—दि॒शति॑। तेन। तान् ॥ [६] ॥

(स्तुते विन्दते हि वी॒यन्ते प्र॒तीचीं रुद्रा॑त्र उ॒प्यन्ते चतु॑र्दश च)

॥ १ ॥

★

सुव॒र्गायेति॑ सुवः—गाय॑। वै। ए॒तानि॑। लो॒काय॑। हू॒यन्ते॑। यत्। वै॒स॒र्ज॒नानि॑। द्वाभ्या॑म्।
गा॒रु॒ह॒प॒त्य इति॑ गा॒रु॒ह—प॒त्ये। जुहो॑ति। द्वि॒पादि॑ति॒ द्वि—पा॑त्। यज॑मानः। प्र॒ति॒ष्ठित्या॑ इति॒
प्रति॑—स्थि॒त्यै। आ॒ग्नी॑द॒ध्र इत्या॑ग्नि—इ॒द॒ध्रे। जुहो॑ति। अ॒न्तरि॑र॒ख्वे। ए॒व। ए॒ति। क्र॒म॒ते। आ॒ह—
व॒नीय॑ इत्या॑—ह॒व॒नीये॑। जुहो॑ति। सुव॒र्गमि॑ति॒ सुवः—ग॒म्। ए॒व। ए॒न॒म्। लो॒क॒म्। ग॒म॒य॒ति।
दे॒वान्। वै। सुव॒र्गमि॑ति॒ सुवः—ग॒म्। लो॒क॒म्। य॒तः। र॒ख्वा॑सि। अ॒जि॒घा॒स॒न्न। ते। सोमे॑न।
रा॒ज्ञा॑। र॒ख्वा॑सि। अ॒प॒ह॒त्ये॒त्यप—ह॒त्य॑। अ॒मु॒म्। आ॒त्मान॑म्। कृ॒त्वा। सुव॒र्गमि॑ति॒ सुवः—
ग॒म्। लो॒क॒म्। आ॒य॒न्न। र॒ख्वा॑साम्। अनु॑प॒लाभा॑येत्यनु॑प—ला॒भाय॑। आ॒त्तः। सोमः॑। भ॒व॒ति।
अथ॑। ७ (५०) ॥ [७] ॥ वै॒स॒र्ज॒नानि॑। जुहो॑ति। र॒ख्वा॑साम्। अ॒प॒ह॒त्या इत्य॑प—ह॒त्यै। त्व॒म्।
सो॒म। त॒नू॒कृ॒द्भ्य इति॑ त॒नू॒कृ॒त्—भ्यः॑। इति॑। आ॒ह। त॒नू॒कृ॒दि॒ति त॒नू—कृ॒त्। हि। ए॒षः। द्वे॒षो॑भ्य॒
इति॑ द्वे॒षः—भ्यः॑। अ॒न्य॒कृ॒तेभ्य॑ इत्य॒न्य—कृ॒तेभ्यः॑। इति॑। आ॒ह। अ॒न्य॒कृ॒ता॒नीत्य॒न्य—कृ॒ता॒नि।
हि। र॒ख्वा॑सि। उ॒रु। य॒न्ता। अ॒सि॒। व॒रू॒थ॒म्। इति॑। आ॒ह। उ॒रु। नः॑। कृ॒धि। इति॑।
वा॒व। ए॒तत्। आ॒ह। जुषा॑णः। अ॒मुः। आ॒ज्य॑स्य। वे॒तु। इति॑। आ॒ह। अ॒मु॒म्। ए॒व। यज॑-
मा॒न॒म्। कृ॒त्वा। सुव॒र्गमि॑ति॒ सुवः—ग॒म्। लो॒क॒म्। ग॒म॒य॒ति। र॒ख्वा॑साम्। अनु॑प॒लाभा॑येत्य-
नु॑प—ला॒भाय॑। ए॒ति। सोम॑म्। द॒द॒ते। ८ (५०) ॥ [८] ॥ ए॒ति। ग्रा॒व॒णः॑। ए॒ति। वा॒य-
व्या॑नि। ए॒ति। द्रो॒ण॒क॒ल॒शमि॑ति॒ द्रो॒ण—क॒ल॒श॒म्। उ॒दि॒ति। प॒त्नी॑म्। ए॒ति। न॒य॒न्ति। अ॒न्वि॒ति।
अ॒ना॑सि। प्रे॒ति। व॒र्त॒य॒न्ति। या॒व॒त्। ए॒व। अ॒स्य॑। अ॒स्ति॑। तेन॑। स॒ह। सुव॒र्गमि॑ति॒ सुवः—ग॒म्।
लो॒क॒म्। ए॒ति। न॒य॒व॒त्येति॑ न॒य—व॒त्या॑। ऋ॒चा। आ॒ग्नी॑द॒ध्र इत्या॑ग्नि—इ॒द॒ध्रे। जुहो॑ति। सुव॒र्ग-
स्येति॑ सुवः—ग॒स्य॑। लो॒क॒स्य॑। अ॒भि॒नी॑त्या इत्य॒भि—नी॒त्यै। ग्रा॒व॒णः॑। वा॒य॒व्या॑नि। द्रो॒ण॒क॒-
ल॒शमि॑ति॒ द्रो॒ण—क॒ल॒श॒म्। आ॒ग्नी॑द॒ध्र इत्या॑ग्नि—इ॒द॒ध्रे। उ॒पे॒ति। वा॒स॒य॒ति। वी॒ति॑। हि। ए॒न॒म्।
तैः। गृ॒ह्ते॑। यत्। स॒ह। उ॒प॒वा॒स॒ये॒दित्यु॑प—वा॒स॒ये॒त्। अ॒पु॒वा॒ये॒त्। सौ॒म्या॑। ऋ॒चा। प्रे॒ति।

पादयति। स्वया॑। ९ (५०) ॥ [९] ॥ ए॒व। ए॒नम्। दे॒वत॑या। प्रेति॑। पादयति। अदित्याः।
 सदः। अ॒सि। अदित्याः। सदः। एति॑। सी॒द। इति॑। आ॒ह। य॒थाय॑जुरिति॑ यथा—य॒जुः। ए॒व।
 ए॒तत्। यज॑मानः। वै। ए॒तस्य॑। पु॒रा। गो॒प्ता। भ॒वति॑। ए॒षः। वः। दे॒व। स॒वितः॑। सोमः॑। इति॑।
 आ॒ह। स॒वितृ॑प्रसूत इति॑ स॒वितृ॑—प्रसूतः। ए॒व। ए॒नम्। दे॒वता॑भ्यः। स॒म्। प्रेति॑। य॒च्छति॑।
 ए॒तत्। त्वम्। सो॒म। दे॒वः। दे॒वान्। उ॒पेति॑। अ॒गाः। इति॑। आ॒ह। दे॒वः। हि। ए॒षः। स॒न्न।
 १० (५०) ॥ [१०] ॥ दे॒वान्। उ॒पैतीत्यु॑प—एति॑। इ॒दम्। अ॒हम्। म॒नुष्यः॑। म॒नुष्या॑न्। इति॑।
 आ॒ह। म॒नुष्यः॑। हि। ए॒षः। स॒न्न। म॒नुष्या॑न्। उ॒पैतीत्यु॑प—एति॑। यत्। ए॒तत्। य॒जुः। न।
 ब्रू॒यात्। अ॒प्रजा॑ इत्य॒प्र—जाः। अ॒प॒शुः। यज॑मानः। स्या॒त्। स॒ह। प्र॒जयेति॑ प्र—जया॑। स॒ह।
 रा॒यः। पोषे॑ण। इति॑। आ॒ह। प्र॒जयेति॑ प्र—जया॑। ए॒व। प॒शुभि॑रिति॑ प॒शु—भिः। स॒ह। इ॒मम्।
 लो॒कम्। उ॒पाव॑र्तत इत्यु॒प—आव॑र्तते। नमः॑। दे॒वेभ्यः॑। इति॑। आ॒ह। न॒मस्का॑र इति॑ नमः—
 का॒रः। हि। दे॒वाना॑म्। स्व॒धेति॑ स्व—धा। पि॒तृभ्य॑ इति॑ पि॒तृ—भ्यः। इति॑। आ॒ह। स्व॒धा—
 का॒र इति॑ स्व॒धा—का॒रः। हि। ११ (५०) ॥ [११] ॥ पि॒तृणा॑म्। इ॒दम्। अ॒हम्। नि॒रिति॑।
 वरु॑णस्य। पाशा॑त्। इति॑। आ॒ह। व॒रुण॑पाशादिति॑ वरुण—पाशा॑त्। ए॒व। नि॒रिति॑। मु॒च्यते॑।
 अ॒ग्ने॑। व्र॒तप॑त इति॑ व्रत—प॒ते। आ॒त्मनः॑। पूर्वा॑। त॒नूः। आ॒देयेत्या॑—दे॒या॑। इति॑। आ॒हुः।
 कः। हि। तत्। वे॒द। यत्। वसी॑यान्। स्वे। व॒शे॑। भू॒ते। पु॒नः। वा। द॒दाति॑। न। वा। इति॑।
 ग्रा॒वाणः॑। वै। सोम॑स्य। रा॒ज्ञः। म॒लि॒स्रु॒सेनेति॑ म॒लि॒स्रु—से॒ना। यः। ए॒वम्। वि॒द्वान्। ग्रा॒वृणः॑।
 आ॒ग्नी॒दध्र॑ इत्या॒ग्नि—इ॒दध्रे॑। उ॒पवा॑सयतीत्यु॒प—वा॑सयति। न। ए॒नम्। म॒लि॒स्रु॒सेनेति॑ म॒लि॒स्रु—
 से॒ना। वि॒न्दति॑ ॥ [१२] ॥

(अथ ददते स्वया सन्ध्व स्वधाकारो हि विन्दति)

॥ २ ॥

★

वै॒ष्ण॒व्या। ऋ॒चा। हु॒त्वा। यू॒पम्। अ॒च्छ। ए॒ति। वै॒ष्ण॒वः। वै। दे॒वत॑या। यू॒पः। स्वया॑।
 ए॒व। ए॒नम्। दे॒वत॑या। अ॒च्छ। ए॒ति। अ॒तीति॑। अ॒न्यान्। अ॒गा॑म्। न। अ॒न्यान्। उ॒पेति॑।
 अ॒गा॑म्। इति॑। आ॒ह। अ॒तीति॑। हि। अ॒न्यान्। ए॒ति। न। अ॒न्यान्। उ॒पैतीत्यु॑प—एति॑। अ॒र्वाक्।
 त्वा। प॒रैः। अ॒वि॒दम्। प॒रः। अ॒वरैः॑। इति॑। आ॒ह। अ॒र्वाक्। हि। ए॒नम्। प॒रैः। वि॒न्दति॑।

परः। अवरैः। तम्। त्वा। जुषे। १३ (५०) ॥ [१३] ॥ वैष्णवम्। देवयज्याया इति देव—
यज्यायै। इति। आह। देवयज्याया इति देव—यज्यायै। हि। एनम्। जुषते। देवः। त्वा।
सविता। मदध्वा। अनक्तु। इति। आह। तेजसा। एव। एनम्। अनक्ति। ओषधे। त्रायस्व।
एनम्। स्वधित इति स्व—धिते। मा। एनम्। हिंसीः। इति। आह। वज्रः। वै। स्वधितिरिति
स्व—धितिः। शान्त्यै। स्वधितेरिति स्व—धितेः। वृषस्य। बिभ्यतः। प्रथमेन। शकलेन।
सह। तेजः। परेति। पतति। यः। प्रथमः। शकलः। परापतेदिति परा—पतेत्। तम्। अपि।
एति। हरेत्। सतेजसमिति स—तेजसम्। १४ (५०) ॥ [१४] ॥ एव। एनम्। एति। हरति।
इमे। वै। लोकाः। यूपात्। प्रयत इति प्र—यतः। बिभ्यति। दिवम्। अग्रेण। मा। लेखीः।
अन्तरिखम्। मद्धयेन। मा। हिंसीः। इति। आह। एभ्यः। एव। एनम्। लोकेभ्यः। शम—
यति। वनस्पते। शतवल्श इति शत—वल्शः। वीति। रोह। इति। आब्रश्चन इत्या—ब्रश्चने।
जुहोति। तस्मात्। आब्रश्चनादित्या—ब्रश्चनात्। वृषाणाम्। भूयांसः। उदिति। तिष्ठन्ति।
सहस्रवल्शा इति सहस्र—वल्शाः। वीति। वयम्। रुहेम्। इति। आह। आशिषमित्या—
शिषम्। एव। एताम्। एति। शास्ते। अनखसङ्गमित्यनख—सङ्गम्। १५ (५०) ॥ [१५] ॥
वृश्चेत्। यत्। अखसङ्गमित्यख—सङ्गम्। वृश्चेत्। अधर्षमित्यधः—र्षम्। यजमानस्य।
प्रमायुकमिति प्र—मायुकम्। स्यात्। यम्। कामयेत। अप्रतिष्ठित इत्यप्रति—स्थितः। स्यात्।
इति। आरोहमित्या—रोहम्। तस्मै। वृश्चेत्। एषः। वै। वनस्पतीनाम्। अप्रतिष्ठित इत्यप्रति—
स्थितः। अप्रतिष्ठित इत्यप्रति—स्थितः। एव। भवति। यम्। कामयेत। अपशुः। स्यात्। इति।
अपर्णम्। तस्मै। शुष्काग्रमिति शुष्क—अग्रम्। वृश्चेत्। एषः। वै। वनस्पतीनाम्। अपशव्यः।
अपशुः। एव। भवति। यम्। कामयेत। पशुमानिति पशु—मान्। स्यात्। इति। बहुपर्णमिति
बहु—पर्णम्। तस्मै। बहुशाखमिति बहु—शाखम्। वृश्चेत्। एषः। वै। १६ (५०) ॥ [१६] ॥
वनस्पतीनाम्। पशव्यः। पशुमानिति पशु—मान्। एव। भवति। प्रतिष्ठितमिति प्रति—स्थितम्।
वृश्चेत्। प्रतिष्ठाकामस्येति प्रतिष्ठा—कामस्य। एषः। वै। वनस्पतीनाम्। प्रतिष्ठित इति प्रति—
स्थितः। यः। समे। भूम्यै। स्वात्। योनेः। रूढः। प्रतीति। एव। तिष्ठति। यः। प्रत्यङ्। उप—
नत इत्युप—नतः। तम्। वृश्चेत्। सः। हि। मेधम्। अभीति। उपनत इत्युप—नतः। पञ्चा-

र॒त्निमि॒ति पञ्च—अ॒र॒त्निम् । तस्मै॑ । वृ॒श्चेत् । यम् । का॒मये॑त् । उपे॒ति । ए॒नम् । उत्त॑र इत्यु॒त्—
 तरः । य॒ज्ञः । न॒मेत् । इति॑ । पञ्चा॑ख॒षरे॒ति पञ्च—अ॒ख॒षरा॒ । प॒ङ्क्तिः । पा॒ङ्क्तः । य॒ज्ञः । उपे॒ति ।
 ए॒नम् । उत्त॑र इत्यु॒त्—तरः । य॒ज्ञः । १७ (५०) ॥ [१७] ॥ न॒म॒ति । षड॑र॒त्निमि॒ति षट्—
 अ॒र॒त्निम् । प्र॒ति॒ष्ठाका॑म॒स्येति॑ प्र॒ति॒ष्ठा—का॑म॒स्य । षट् । वै । ऋ॒तवः॑ । ऋ॒तुषु॑ । ए॒व । प्र॒तीति॑ ।
 तिष्ठ॑ति । स॒प्तार॑त्निमि॒ति स॒प्त—अ॒र॒त्निम् । प॒शुका॑म॒स्येति॑ प॒शु—का॑म॒स्य । स॒प्तप॑देति॒ स॒प्त—
 प॒दा । श॒क्ररी॑ । प॒शवः॑ । श॒क्ररी॑ । प॒शून् । ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । न॒वार॑त्निमि॒ति नव॑—अ॒र॒त्निम् ।
 तेज॑स्काम॒स्येति॑ तेजः—का॑म॒स्य । त्रि॒वृते॑ति॒ त्रि—वृ॒ता । स्तोमे॑न । स॒मि॒तमि॒ति सं—मि॒तम् ।
 तेजः॑ । त्रि॒वृदि॑ति॒ त्रि—वृ॒त् । तेज॑स्वी । ए॒व । भ॒वति॑ । ए॒काद॑शा॒रत्नि॑मित्ये॒काद॑श—अ॒र॒त्निम् ।
 इ॒न्द्रि॒यका॑म॒स्येती॑न्द्रि॒य—का॑म॒स्य । ए॒काद॑शा॒ख॒षरे॒त्ये॒काद॑श—अ॒ख॒षरा॒ । त्रि॒ष्टुक् । इ॒न्द्रि॒यम् ।
 त्रि॒ष्टुक् । इ॒न्द्रि॒यावी॑ । ए॒व । भ॒वति॑ । पञ्च॑द॒शा॒रत्नि॑मि॒ति पञ्च॑द॒श—अ॒र॒त्निम् । भ्रातृ॑व्य॒वत॑ इति॒
 भ्रातृ॑व्य—व॒तः । पञ्च॑द॒श इति॑ पञ्च—द॒शः । व॒ज्रः । भ्रातृ॑व्या॒भिभू॑त्या इति॒ भ्रातृ॑व्य—अ॒भि—
 भू॒त्यै । स॒प्तद॑शा॒रत्नि॑मि॒ति स॒प्तद॑श—अ॒र॒त्निम् । प्र॒जाका॑म॒स्येति॑ प्र॒जा—का॑म॒स्य । स॒प्तद॑श इति॒
 स॒प्त—द॒शः । प्र॒जाप॑तिरिति॒ प्र॒जा—प॒तिः । प्र॒जाप॑तेरिति॒ प्र॒जा—प॒तेः । आ॒स्यै॑ । ए॒कवि॑ंश॒त्य—
 र॒त्नि॑मित्ये॒कवि॑ंश॒ति—अ॒र॒त्निम् । प्र॒ति॒ष्ठाका॑म॒स्येति॑ प्र॒ति॒ष्ठा—का॑म॒स्य । ए॒कवि॑ंश इत्ये॒क—
 वि॑ंशः । स्तो॒मा॒नाम् । प्र॒ति॒ष्ठेति॑ प्र॒ति—स्था॑ । प्र॒ति॒ष्ठित्या॑ इति॒ प्र॒ति—स्थि॑त्यै । अ॒ष्टाश्रि॑रित्य॒ष्टा—
 अ॒श्रिः । भ॒वति॑ । अ॒ष्टाख॒षरे॒त्य॒ष्टा—अ॒ख॒षरा॒ । गा॒यत्री॑ । तेजः॑ । गा॒यत्री॑ । गा॒यत्री॑ । य॒ज्ञमु॒ख—
 मि॒ति य॒ज्ञ—मु॒खम् । तेज॑सा । ए॒व । गा॒यत्रि॒या । य॒ज्ञमु॒खेने॑ति॒ य॒ज्ञ—मु॒खेन॑ । स॒मि॒त इति॑ सं—
 मि॒तः ॥ [१८] ॥

(जुषे सतेजस मनखषसङ्गं बहुशाखवृश्चेदेष वै यज्ञ उपैन्मुत्तरो यज्ञ आस्या एकात्रविंशतिश्च)

॥ ३ ॥

★

पृ॒थि॒व्यै । त्वा॒ । अ॒न्तरि॑ख्याय । त्वा॒ । दि॒वे । त्वा॒ । इति॑ । आ॒ह । ए॒भ्यः । ए॒व । ए॒नम् ।
 लो॒केभ्यः॑ । प्रेति॑ । उ॒ख॒षति॑ । परा॑ञ्चम् । प्रेति॑ । उ॒ख॒षति॑ । परा॑ङ् । इ॒व । हि । सु॒वर्ग॑ इति॒ सु॒वः—
 गः । लो॒कः । क्रू॒रम् । इ॒व । वै । ए॒तत् । क॒रो॒ति । यत् । ख॒न॒ति । अ॒पः । अ॒वेति॑ । न॒य॒ति । शा॒न्त्यै॑ ।
 य॒वम॑ती॒रिति॑ य॒व—म॒तीः । अ॒वेति॑ । न॒य॒ति । ऊ॒र्क् । वै । य॒वः । य॒ज॒मा॒नेन॑ । यूपः । स॒मि॒त

इति सं—मितः। यावान्। एव। यजमानः। तावतीम्। एव। अस्मिन्न। ऊर्जम्। दधाति। १९
 (५०) ॥ [१९] ॥ पितृणाम्। सदनम्। असि। इति। बरुहिः। अवेति। स्तृणाति। पितृदेव-
 त्यमिति पितृ—देवत्यम्। हि। एतत्। यत्। निखातमिति नि—खातम्। यत्। बरुहिः। अनव-
 स्तीर्येत्यनव—स्तीर्य। मिनुयात्। पितृदेवत्य इति पितृ—देवत्यः। निखात इति नि—खातः।
 स्यात्। बरुहिः। अवस्तीर्येत्यव—स्तीर्य। मिनोति। अस्याम्। एव। एनम्। मिनोति। यूप-
 शकलमिति यूप—शकलम्। अवेति। अस्यति। सतेजसमिति स—तेजसम्। एव। एनम्।
 मिनोति। देवः। त्वा। सविता। मदध्वा। अनक्तु। इति। आह। तेजसा। एव। एनम्। अनक्ति।
 सुपिप्पलाभ्य इति सु—पिप्पलाभ्यः। त्वा। ओषधीभ्य इत्योषधि—भ्यः। इति। चषालम्।
 प्रतीति। २० (५०) ॥ [२०] ॥ मुञ्चति। तस्मात्। शीरुषतः। ओषधयः। फलम्। गृह्णन्ति।
 अनक्ति। तेजः। वै। आज्यम्। यजमानेन। अग्निष्ठेत्यग्नि—स्था। अग्निः। सम्मितेति सं—
 मित्वा। यत्। अग्निष्ठामित्यग्नि—स्थाम्। अग्निम्। अनक्ति। यजमानम्। एव। तेजसा। अनक्ति।
 आन्तमित्या—अन्तम्। अनक्ति। आन्तमित्या—अन्तम्। एव। यजमानम्। तेजसा। अनक्ति।
 सर्वतः। परीति। मृशति। अपरिवर्गमित्यपरि—वर्गम्। एव। अस्मिन्न। तेजः। दधाति।
 उदिति। दिवम्। स्तभान। एति। अन्तरिख्वम्। पूण। इति। आह। एषाम्। लोकानाम्।
 विधृत्या इति वि—धृत्यै। वैष्णव्या। ऋचा। २१ (५०) ॥ [२१] ॥ कल्पयति। वैष्णवः।
 वै। देवतया। यूपः। स्वया। एव। एनम्। देवतया। कल्पयति। द्वाभ्याम्। कल्पयति। द्विपा-
 दिति द्वि—पात्। यजमानः। प्रतिष्ठित्या इति प्रति—स्थित्यै। यम्। कामयेत। तेजसा। एनम्।
 देवताभिः। इन्द्रियेण। वीति। अर्द्धयेयम्। इति। अग्निष्ठामित्यग्नि—स्थाम्। तस्य। अग्निम्।
 आहवनीयादित्या—हवनीयात्। इत्थम्। वा। इत्थम्। वा। अतीति। नावयेत्। तेजसा। एव।
 एनम्। देवताभिः। इन्द्रियेण। वीति। अर्द्धयति। यम्। कामयेत। तेजसा। एनम्। देवताभिः।
 इन्द्रियेण। समिति। अर्द्धयेयम्। इति। २२ (५०) ॥ [२२] ॥ अग्निष्ठामित्यग्नि—स्थाम्।
 तस्य। अग्निम्। आहवनीयेनेत्या—हवनीयेन। समिति। मिनुयात्। तेजसा। एव। एनम्। देव-
 ताभिः। इन्द्रियेण। समिति। अर्द्धयति। ब्रह्मवनिमिति ब्रह्म—वनिम्। त्वा। ख्वत्रवनिमिति
 ख्वत्र—वनिम्। इति। आह। यथायजुरिति यथा—यजुः। एव। एतत्। परीति। व्ययति। ऊर्क।

वै। र॒श॒ना। य॒ज॒मा॒नेन॑। यूपः॑। स॒मि॒त इति॑ सं—मि॒तः। य॒ज॒मा॒नम्। ए॒व। ऊ॒र्जा। स॒मि॒ति।
 अ॒र्द्ध॒य॒ति। ना॒भि॒द॒घ्न इति॑ नाभि—द॒घ्ने। प॒री॒ति। व्य॒य॒ति। ना॒भि॒द॒घ्न इति॑ नाभि—द॒घ्ने। ए॒व।
 अ॒स्मै। ऊ॒र्ज॒म्। द॒धा॒ति। तस्मा॑त्। ना॒भि॒द॒घ्न इति॑ नाभि—द॒घ्ने। ऊ॒र्जा। भु॒ञ्ज॒ते। य॒म्। का॒म॒-
 ये॒त। ऊ॒र्जा। ए॒नम्। २३ (५०) ॥ [२३] ॥ वी॒ति। अ॒र्द्ध॒ये॒य॒म्। इति॑। ऊ॒र्ध्वा॒म्। वा। तस्य॑।
 अवा॑चीम्। वा। अवे॑ति। ऊ॒हे॒त्। ऊ॒र्जा। ए॒व। ए॒नम्। वी॒ति। अ॒र्द्ध॒य॒ति। य॒दि। का॒म॒ये॒त।
 व॒र॒षु॒कः। प॒र्ज॒न्यः। स्या॑त्। इति॑। अवा॑चीम्। अवे॑ति। ऊ॒हे॒त्। वृ॒ष्टि॒म्। ए॒व। नी॒ति। य॒च्छ॒ति।
 य॒दि। का॒म॒ये॒त। अ॒व॒र॒षु॒कः। स्या॑त्। इति॑। ऊ॒र्ध्वा॒म्। उ॒दि॒ति। ऊ॒हे॒त्। वृ॒ष्टि॒म्। ए॒व। उ॒दि॒ति।
 य॒च्छ॒ति। पि॒तृ॒णा॒म्। नि॒खा॒त॒मि॒ति नि—खा॑तम्। म॒नु॒ष्या॒णा॒म्। ऊ॒र्ध्व॒म्। नि॒खा॒ता॒दि॒ति नि—
 खा॑तात्। ए॒ति। र॒श॒ना॒याः। ओष॑धीनाम्। र॒श॒ना। वि॒श्वे॑षां। २४ (५०) ॥ [२४] ॥ दे॒वा॒ना॒म्।
 ऊ॒र्ध्व॒म्। र॒श॒ना॒याः। ए॒ति। च॒षा॒ला॒त्। इन्द्र॑स्य। च॒षा॒ल॒म्। सा॒ब्ध्या॒ना॒म्। अति॑रि॒क्त॒मि॒-
 त्य॒ति—रि॒क्त॒म्। सः। वै। ए॒षः। स॒र्व॒दे॒व॒त्य॒ इति॑ स॒र्व—दे॒व॒त्यः। य॒त्। यूपः॑। य॒त्। यूप॑म्।
 मि॒नो॒ति। स॒र्वीः। ए॒व। दे॒व॒ताः। प्री॑णा॒ति। य॒ज्ञेन॑। वै। दे॒वाः। सु॒व॒र्ग॒मि॒ति सु॒वः—ग॒म्। लो॒क॒म्।
 आ॒य॒न्न। ते। अ॒म॒न्य॒न्त॒। म॒नु॒ष्याः। नः। अ॒न्वा॒भ॒वि॒ष्य॒न्तीत्य॑नु—आ॒भ॒वि॒ष्य॒न्ति। इति॑। ते।
 यूपे॑न। यो॒प॒यि॒त्वा। सु॒व॒र्ग॒मि॒ति सु॒वः—ग॒म्। लो॒क॒म्। आ॒य॒न्न। त॒म्। ऋ॒ष॒यः। यूपे॑न। ए॒व।
 अ॒नु। प्रे॒ति। अ॒जा॒न॒न्। त॒त्। यूप॑स्य। यूप॑त्वमि॒ति यूप—त्व॒म्। २५ (५०) ॥ [२५] ॥ य॒त्।
 यूप॑म्। मि॒नो॒ति। सु॒व॒र्ग॒स्ये॒ति सु॒वः—ग॒स्य॑। लो॒क॒स्य॑। प्र॒ज्ञा॒त्या इति॑ प्र—ज्ञा॒त्यै। पु॒र॒स्ता॒त्।
 मि॒नो॒ति। पु॒र॒स्ता॒त्। हि। य॒ज्ञ॒स्य॑। प्र॒ज्ञा॒य॒त इति॑ प्र—ज्ञा॒य॒ते। अ॒प्र॒ज्ञा॒त॒मि॒त्य॒प्र—ज्ञा॒त॒म्। हि।
 त॒त्। य॒त्। अति॑प॒न्न इत्य॑ति—प॒न्ने। आ॒हुः। इ॒द॒म्। का॒र्य॑म्। आ॒सी॒त्। इति॑। सा॒ब्ध्याः। वै।
 दे॒वाः। य॒ज्ञ॒म्। अती॑ति। अ॒म॒न्य॒न्त॒। ता॒न्। य॒ज्ञः। न। अ॒स्पृ॒श॒त्। ता॒न्। य॒त्। य॒ज्ञ॒स्य॑। अति॑-
 रि॒क्त॒मि॒त्य॒ति—रि॒क्त॒म्। आ॒सी॒त्। त॒त्। अ॒स्पृ॒श॒त्। अति॑रि॒क्त॒मि॒त्य॒ति—रि॒क्त॒म्। वै। ए॒त॒त्।
 य॒ज्ञ॒स्य॑। य॒त्। अ॒ग्नौ। अ॒ग्नि॒म्। म॒थि॒त्वा। प्र॒हर॒ती॒ति प्र—ह॑रति। अति॑रि॒क्त॒मि॒त्य॒ति—रि॒क्त॒म्।
 ए॒त॒त्। २६ (५०) ॥ [२६] ॥ यूप॑स्य। य॒त्। ऊ॒र्ध्व॒म्। च॒षा॒ला॒त्। तेषा॑म्। त॒त्। भा॒ग॒धे॒-
 य॒मि॒ति भा॒ग—धे॒य॑म्। ता॒न्। ए॒व। ते॒न। प्री॑णा॒ति। दे॒वाः। वै। स॒ङ्ग॑स्थि॒त इति॑ सं—स्थि॒ते।
 सो॒मे। प्रे॒ति। स्रु॑चः। अ॒ह॒र॒न्। प्रे॒ति। यूप॑म्। ते। अ॒म॒न्य॒न्त॒। य॒ज्ञ॒वे॒श॒स॒मि॒ति य॒ज्ञ—वे॒श॒स॒म्।

वै। इदम्। कुर्मः। इति। ते। प्रस्तरमिति प्र—स्तरम्। सुचाम्। निष्क्रयणमिति निः—क्रयणम्।
अपश्यन्न। स्वरुम्। यूपस्य। सङ्स्थित इति सं—स्थिते। सोमे। प्रेति। प्रस्तरमिति प्र—स्तरम्।
हरति। जुहोति। स्वरुम्। अयज्ञवेशसायेत्ययज्ञ—वेशसाय ॥ [२७] ॥

(दधाति प्रत्यु चा समर्द्धयेयमित्यू जैनं विश्वेषां यूपत्व मतिरिक्तमेतद् द्विचत्वारिंशच्च)

॥ ४ ॥

साद्ध्याः। वै। देवाः। अस्मिन्न। लोके। आसन्न। न। अन्यत्। किम्। चन। मिषत्। ते।
अग्निम्। एव। अग्नये। मेधाय। एति। अलभन्त। न। हि। अन्यत्। आलभ्यमित्या—लभ्यम्।
अविन्दन्न। ततः। वै। इमाः। प्रजा इति प्र—जाः। प्रेति। अजायन्त। यत्। अग्नौ। अग्निम्।
मथित्वा। प्रहरतीति प्र—हरति। प्रजानामिति प्र—जानाम्। प्रजननायेति प्र—जननाय। रुद्रः।
वै। एषः। यत्। अग्निः। यजमानः। पशुः। यत्। पशुम्। आलभ्येत्या—लभ्यम्। अग्निम्।
मन्थेत्। रुद्राय। यजमानम्। २८ (५०) ॥ [२८] ॥ अपीति। दद्ध्यात्। प्रमायुक इति प्र—
मायुकः। स्यात्। अथो इति। खलु। आहुः। अग्निः। सर्वाः। देवताः। हविः। एतत्। यत्।
पशुः। इति। यत्। पशुम्। आलभ्येत्या—लभ्यम्। अग्निम्। मन्थति। हव्याय। एव। आसन्ना-
येत्या—सन्नाय। सर्वाः। देवताः। जनयति। उपाकृत्येत्युप—आकृत्य। एव। मन्थ्यः। तत्।
न। इव। आलभ्यमित्या—लभ्यम्। न। इव। अनालभ्यमित्यना—लभ्यम्। अग्नेः। जनित्रम्।
असि। इति। आह। अग्नेः। हि। एतत्। जनित्रम्। वृषणौ। स्थः। इति। आह। वृषणौ। २९
(५०) ॥ [२९] ॥ हि। एतौ। उर्वशी। असि। आयुः। असि। इति। आह। मिथुनत्वायेति
मिथुन—त्वाय। घृतेन। अक्ते इति। वृषणम्। दधाथाम्। इति। आह। वृषणम्। हि। एते
इति। दधाते इति। ये इति। अग्निम्। गायत्रम्। छन्दः। अनु। प्रेति। जायस्व। इति। आह।
छन्दोभिरिति छन्दः—भिः। एव। एनम्। प्रेति। जनयति। अग्नये। मथ्यमानाय। अन्विति।
ब्रूहि। इति। आह। सावित्रीम्। ऋचम्। अन्विति। आह। सवितृप्रसूत इति सवितृ—प्रसूतः।
एव। एनम्। मन्थति। जाताय। अन्विति। ब्रूहि। ३० (५०) ॥ [३०] ॥ प्रहियमाणायेति
प्र—हियमाणाय। अन्विति। ब्रूहि। इति। आह। काण्डेकाण्ड इति काण्डे—काण्डे। एव।
एनम्। क्रियमाणे। समिति। अर्द्धयति। गायत्रीः। सर्वाः। अन्विति। आह। गायत्रछन्दा इति

गायत्र—छन्दाः। वै। अग्निः। स्वेन। एव। एनम्। छन्दसा। समिति। अर्द्धयति। अग्निः। पुरा। भवति। अग्निम्। मथित्वा। प्रेति। हरति। तौ। संभवन्ताविति सं—भवन्तौ। यजमानम्। अभि। समिति। भवतः। भवतम्। नः। समनसाविति स—मनसौ। इति। आह। शान्त्यै। प्रहृत्येति प्र—हृत्य। जुहोति। जाताय। एव। अस्मै। अन्नम्। अपीति। दधाति। आज्येन। जुहोति। एतत्। वै। अग्नेः। प्रियम्। धाम। यत्। आज्यम्। प्रियेण। एव। एनम्। धाम्ना। समिति। अर्द्धयति। अथो इति। तेजसा ॥ [३१] ॥

(यजमानमाह वृषणौजातायानु ब्रूह्यप्यष्टदश च)

॥ ५ ॥

★

इषे। त्वा। इति। बरुहिः। एति। दत्ते। इच्छते। इव। हि। एषः। यः। यजते। उपवीरित्युप—वीः। असि। इति। आह। उपेति। हि। एनान्। आकरोतीत्या—करोति। उपो इति। देवान्। दैवीः। विशः। प्रेति। अगुः। इति। आह। दैवीः। हि। एताः। विशः। सतीः। देवान्। उपयन्तीत्युप—यन्ति। वह्नीः। उशिजः। इति। आह। ऋत्विजः। वै। वह्नयः। उशिजः। तस्मात्। एवम्। आह। बृहस्पते। धारय। वसूनि। इति। ३२ (५०) ॥ [३२] ॥ आह। ब्रह्म। वै। देवानाम्। बृहस्पतिः। ब्रह्मणा। एव। अस्मै। पशून्। अवेति। रुन्धे। हव्या। ते। स्वदन्ताम्। इति। आह। स्वदयति। एव। एनान्। देव। त्वष्टः। वसु। रण्व। इति। आह। त्वष्टा। वै। पशूनाम्। मिथुनानाम्। रूपकृदिति रूप—कृत्। रूपम्। एव। पशुषु। दधाति। रेवतीः। रमदध्वम्। इति। आह। पशवः। वै। रेवतीः। पशून्। एव। अस्मै। रमयति। देवस्य। त्वा। सवितुः। पसव इति प्र—सवे। इति। ३३ (५०) ॥ [३३] ॥ रशनाम्। एति। दत्ते। प्रसूत्या इति प्र—सूत्यै। अश्विनोः। बाहुभ्यामिति बाहु—भ्याम्। इति। आह। अश्विनौ। हि। देवानाम्। अदध्वर्यु इति। आस्ताम्। पूष्णः। हस्ताभ्याम्। इति। आह। यत्यै। ऋतस्य। त्वा। देवहविरिति देव—हविः। पाशेन। एति। रभे। इति। आह। सत्यम्। वै। ऋतम्। सत्येन। एव। एनम्। ऋतेन। एति। रभते। अरुष्ण्या। परीति। हरति। वद्धम्। हि। प्रत्यञ्चम्। प्रतिमुञ्चन्तीति प्रति—मुञ्चन्ति। व्यावृत्त्या इति वि—आवृत्त्यै। धर्ष। मानुषान्। इति। नीति। युनक्ति। धृत्यै। अद्ध्य इत्यत्—भ्यः। ३४ (५०) ॥ [३४] ॥ त्वा। ओषधीभ्य इत्योषधि—

भ्यः । प्रेति । उ॒रु॒षामि॒ । इति॑ । आ॒ह । अ॒द्भ्य इत्य॑त्—भ्यः । हि । ए॒षः । ओष॑धीभ्य॒ इत्यो॑षधि—
भ्यः । सं॒भ॒व॒तीति॑ सं—भव॑ति । यत् । प॒शुः । अ॒पाम् । पे॒रुः । अ॒सि । इति॑ । आ॒ह । ए॒षः । हि ।
अ॒पाम् । पा॒ता । यः । मे॒धा॒य । आ॒र॒भ्यत॒ इत्या॑—र॒भ्यते॑ । स्वा॒त्तम् । चि॒त् । स॒दे॒वमि॑ति स—
दे॒वम् । ह॒व्यम् । आपः॑ । दे॒वीः । स्व॒द॒त । ए॒नम् । इति॑ । आ॒ह । स्व॒द॒यति॑ । ए॒व । ए॒नम् । उ॒प॒—
रि॒ष्टात् । प्रेति॑ । उ॒रु॒षति॒ । उ॒प॒रि॒ष्टात् । ए॒व । ए॒नम् । मे॒द्ध्यम् । क॒रोति॑ । पा॒य॒यति॑ । अ॒न्त॒र॒तः ।
ए॒व । ए॒नम् । मे॒द्ध्यम् । क॒रोति॑ । अ॒ध॒स्तात् । उ॒पेति॑ । उ॒रु॒षति॒ । स॒र्व॒तः । ए॒व । ए॒नम् । मे॒द्ध्यम् ।
क॒रोति॑ ॥ [३५] ॥

(वसूनीतिप्रसव इत्यद्भ्योऽन्तरत एवैनं दशं च)

॥ ६ ॥

★

अ॒ग्नि॒ना । वै । हो॒त्रा । दे॒वाः । अ॒सु॒रान् । अ॒भी॒ति । अ॒भ॒व॒न्न । अ॒ग्नये॑ । स॒मि॒द्ध्य॒मा॒ना॒येति॑
सं—इ॒द्ध्य॒मा॒ना॒य । अ॒न्वि॒ति । ब्रू॒हि । इति॑ । आ॒ह । भ्रातृ॑व्याभिभूत्या॒ इति॑ भ्रातृ॑व्य—अ॒भि॒भू॒त्यै ।
स॒प्त॒द॒शेति॑ स॒प्त—द॒श । सा॒मि॒धे॒नी॒रिति॑ सां—इ॒धे॒नीः । अ॒न्वि॒ति । आ॒ह । स॒प्त॒द॒श इति॑ स॒प्त—
द॒शः । प्र॒जाप॑तिरिति॒ प्र॒जा—प॒तिः । प्र॒जाप॑तेरिति॒ प्र॒जा—प॒तेः । आ॒प्त्यै॑ । स॒प्त॒द॒शेति॑ स॒प्त—द॒श ।
अ॒न्वि॒ति । आ॒ह । द्वा॒द॒श । मा॒साः । प॒ञ्च । ऋ॒त॒वः । सः । स॒व्व॒थ्स॒र इति॑ सं—व॒थ्स॒रः । स॒व्व॒थ्स॒—
रमि॑ति सं—व॒थ्स॒रम् । प्र॒जा इति॑ प्र—जाः । अ॒नु । प्रेति॑ । जा॒य॒न्ते । प्र॒जा॒ना॒मिति॑ प्र—जा॒नाम् ।
प्र॒ज॒न॒ना॒येति॑ प्र—ज॒न॒ना॒य । दे॒वाः । वै । सा॒मि॒धे॒नी॒रिति॑ सां—इ॒धे॒नीः । अ॒नू॒च्ये॒त्यनु॑—उ॒च्य ।
य॒ज्ञम् । न । अ॒न्वि॒ति । अ॒प॒श्य॒न्न । सः । प्र॒जाप॑तिरिति॒ प्र॒जा—प॒तिः । तू॒ष्णीम् । आ॒घा॒रमि॑त्या—
घा॒रम् । ३६ (५०) ॥ [३६] ॥ एति॑ । अ॒घा॒र॒य॒त् । त॒तः । वै । दे॒वाः । य॒ज्ञम् । अ॒न्वि॒ति ।
अ॒प॒श्य॒न्न । यत् । तू॒ष्णीम् । आ॒घा॒रमि॑त्या—घा॒रम् । आ॒घा॒र॒य॒तीत्या॑—घा॒र॒य॒ति । य॒ज्ञस्य॑ । अ॒नु॒—
ख्या॒त्या इत्य॑नु—ख्या॒त्यै । अ॒सुरे॑षु । वै । य॒ज्ञः । आ॒सीत् । तम् । दे॒वाः । तू॒ष्णी॒हो॒मेनेति॑
तू॒ष्णीम्—हो॒मेन॑ । अ॒वृ॒ञ्ज॒त । यत् । तू॒ष्णीम् । आ॒घा॒रमि॑त्या—घा॒रम् । आ॒घा॒र॒य॒तीत्या॑—घा॒र॒—
य॒ति । भ्रातृ॑व्यस्य । ए॒व । तत् । य॒ज्ञम् । वृ॒द्धे । प॒रि॒धी॒निति॑ प॒रि—धी॒न् । स॒मि॒ति । मा॒र्ष्टि॑ । पु॒ना॒ति ।
ए॒व । ए॒ना॒न् । त्रि॒स्त्रि॒रिति॑ त्रिः—त्रिः । स॒मि॒ति । मा॒र्ष्टि॑ । त्र्या॑वृदिति॒ त्रि—आ॒वृ॒त् । हि । य॒ज्ञः ।
अथो॑ इति॑ । र॒ख॒ष॒साम् । अ॒प॒ह॒त्या इत्य॑प—ह॒त्यै । द्वा॒द॒श । स॒मि॒ति । प॒द्य॒न्ते । द्वा॒द॒श । ३७

(५०) ॥ [३७] ॥ मासाः । सँवँथसर इति सं—वँथसरः । सँवँथसरमिति सं—वँथसरम् । एव ।
 प्रीणाति । अथो इति । सँवँथसरमिति सं—वँथसरम् । एव । अस्मै । उपेति । दधाति । सुवर्गस्येति
 सुवः—गस्य । लोकस्य । समष्ट्या इति सं—अष्ट्यै । शिरः । वै । एतत् । यज्ञस्य । यत् । आघार
 इत्या—घारः । अग्निः । सर्वाः । देवताः । यत् । आघारमित्या—घारम् । आघारयतीत्या—घार-
 यति । शीरुषतः । एव । यज्ञस्य । यजमानः । सर्वाः । देवताः । अवेति । रुन्धे । शिरः । वै ।
 एतत् । यज्ञस्य । यत् । आघार इत्या—घारः । आत्मा । पशुः । आघारमित्या—घारम् । आघा-
 र्येत्या—घार्य । पशुम् । समिति । अनक्ति । आत्मन्न । एव । यज्ञस्य । ३८ (५०) ॥ [३८] ॥
 शिरः । प्रतीति । दधाति । समिति । ते । प्राण इति प्र—अनः । वायुना । गच्छताम् । इति ।
 आह । वायुदेवत्य इति वायु—देवत्यः । वै । प्राण इति प्र—अनः । वायौ । एव । अस्य । प्राण-
 मिति प्र—अनम् । जुहोति । समिति । यजत्रैः । अङ्गानि । समिति । यज्ञपतिरिति यज्ञ—पतिः ।
 आशिषेत्या—शिषा । इति । आह । यज्ञपतिमिति यज्ञ—पतिम् । एव । अस्य । आशिषमित्या—
 शिषम् । गमयति । विश्वरूप इति विश्व—रूपः । वै । त्वाष्ट्रः । उपरिष्ठात् । पशुम् । अभीति ।
 अवमीत् । तस्मात् । उपरिष्ठात् । पशोः । न । अवेति । द्यन्ति । यत् । उपरिष्ठात् । पशुम् । सम-
 नक्तीति सं—अनक्ति । मेद्ध्यम् । एव । ३९ (५०) ॥ [३९] ॥ एनम् । करोति । ऋत्विजः ।
 वृणीते । छन्दांसि । एव । वृणीते । सप्त । वृणीते । सप्त । ग्राम्याः । पशवः । सप्त । आरण्याः ।
 सप्त । छन्दांसि । उभयस्य । अवरुद्ध्या इत्यव—रुद्ध्यै । एकादश । प्रयाजानिति प्र—याजान् ।
 यजति । दश । वै । पशोः । प्राणा इति प्र—अनाः । आत्मा । एकादशः । यावान् । एव । पशुः ।
 तम् । प्रेति । यजति । वपाम् । एकः । परीति । शये । आत्मा । एव । आत्मानम् । परीति । शये ।
 वज्रः । वै । स्वधितिरिति स्व—धितिः । वज्रः । यूपशकल इति यूप—शकलः । घृतम् । खलु ।
 वै । देवाः । वज्रम् । कृत्वा । सोमम् । अघ्नन् । घृतेन । अक्तौ । पशुम् । त्रायेथाम् । इति । आह ।
 वज्रेण । एव । एनम् । वशे । कृत्वा । एति । लभते ॥ [४०] ॥

(आघारं पद्यन्ते द्वादशा त्मन्नेव यज्ञस्य मेध्यमेव खलु वा अष्टादश च)

॥ ७ ॥

पर्यग्रीति परि—अग्नि। करोति। सर्वहुतमिति सर्व—हुतम्। एव। एनम्। करोति। अस्क-
 न्दाय। अस्कन्नम्। हि। तत्। यत्। हुतस्य। स्कन्दति। त्रिः। पर्यग्रीति परि—अग्नि। करोति।
 त्र्यावृदिति त्रि—आवृत्। हि। यज्ञः। अथो इति। रक्वसाम्। अपहत्या इत्यप—हत्यै। ब्रह्म-
 वादिन इति ब्रह्म—वादिनः। वदन्ति। अन्वारभ्य इत्यनु—आरभ्यः। पशू(३)ः। न। अन्वा-
 रभ्या(३) इत्यनु—आरभ्या(३)ः। इति। मृत्यवे। वै। एषः। नीयते। यत्। पशुः। तम्। यत्।
 अन्वारभेतेत्यनु—आरभेत। प्रमायुक इति प्र—मायुकः। यजमानः। स्यात्। अथो इति। खलु।
 आहुः। सुवर्गायेति सुवः—गाय। वै। एषः। लोकाय। नीयते। यत्। ४१ (५०) ॥ [४१] ॥
 पशुः। इति। यत्। न। अन्वारभेतेत्यनु—आरभेत। सुवर्गादिति सुवः—गात्। लोकात्। यज-
 मानः। हीयेत। वपाश्रपणीभ्यामिति वपा—श्रपणीभ्याम्। अन्वारभत् इत्यनु—आरभते। तत्।
 न। इव। अन्वारब्धमित्यनु—आरब्धम्। न। इव। अनन्वारब्धमित्यननु—आरब्धम्। उप।
 प्रेति। इष्य। होतः। हव्या। देवेभ्यः। इति। आह। इषितम्। हि। कर्म। क्रियते। रेवतीः। यज्ञ-
 पतिमिति यज्ञ—पतिम्। प्रियधेति प्रिय—धा। एति। विशत्। इति। आह। यथायजुरिति यथा—
 यजुः। एव। एतत्। अग्निना। पुरस्तात्। एति। रक्वसाम्। अपहत्या इत्यप—हत्यै। पृथिव्याः।
 संपृच इति सं—पृचः। पाहि। इति। बरुहिः। ४२ (५०) ॥ [४२] ॥ उपेति। अस्यति। अस्क-
 न्दाय। अस्कन्नम्। हि। तत्। यत्। बरुहिषि। स्कन्दति। अथो इति। बरुहिषदमिति बरुहि—
 सदम्। एव। एनम्। करोति। पराङ्। एति। वर्तते। अदध्वर्युः। पशोः। संज्ञप्यमानादिति
 सं—ज्ञप्यमानात्। पशुभ्य इति पशु—भ्यः। एव। तत्। नीति। हुते। आत्मनः। अनाव्रस्का-
 येत्यना—व्रस्काय। गच्छति। श्रियम्। प्रेति। पशून्। आप्नोति। यः। एवम्। वेद। पश्चाल्लोकेति
 पश्चात्—लोका। वै। एषा। प्राची। उदानीयत् इत्युत्—आनीयते। यत्। पत्नी। नमः। ते।
 आतानेत्या—तान। इति। आह। आदित्यस्य। वै। रश्मयः। ४३ (५०) ॥ [४३] ॥ आताना
 इत्या—तानाः। तेभ्यः। एव। नमः। करोति। अनर्वा। प्रेति। इहि। इति। आह। भ्रातृव्यः। वै।
 अर्वा। भ्रातृव्यापनुत्त्या इति भ्रातृव्य—अपनुत्यै। घृतस्य। कुल्याम्। अन्विति। सह। प्रजयेति
 प्र—जया। सह। रायः। पोषेण। इति। आह। आशिषमित्या—शिषम्। एव। एताम्। एति।

शास्ते। आपः। देवीः। शुद्धायुव इति शुद्ध—युवः। इति। आह। यथायजुरिति यथा—यजुः।
एव। एतत् ॥ [४४] ॥

(लोकाय नीयते यद् बरही रश्मयः सप्तत्रिंशच्च)

॥ ८ ॥

पशोः। वै। आलब्धस्येत्या—लब्धस्य। प्राणानिति प्र—अनान्। शुक्। ऋच्छति। वाक्।
ते। एति। प्यायताम्। प्राण इति प्र—अनः। ते। एति। प्यायताम्। इति। आह। प्राणेभ्य इति
प्र—अनेभ्यः। एव। अस्य। शुचम्। शमयति। सा। प्राणेभ्य इति प्र—अनेभ्यः। अधीति।
पृथिवीम्। शुक्। प्रेति। विशति। शम्। अहोभ्यामित्यहः—भ्याम्। इति। नीति। नयति। अहो-
रात्राभ्यामित्यहः—रात्राभ्याम्। एव। पृथिव्यै। शुचम्। शमयति। ओषधे। त्रायस्व। एनम्।
स्वधित इति स्व—धिते। मा। एनम्। हिंसीः। इति। आह। वज्रः। वै। स्वधितिरिति स्व—
धितिः। ४५ (५०) ॥ [४५] ॥ शान्त्यै। पार्श्वतः। एति। छयति। मद्धतः। हि। मनुष्याः।
आच्छन्तीत्या—छयन्ति। तिरश्चीनम्। एति। छयति। अनूचीनम्। हि। मनुष्याः। आच्छ-
न्तीत्या—छयन्ति। व्यावृत्त्या इति वि—आवृत्त्यै। रक्वसाम्। भागः। असि। इति। स्थवि-
मतः। बरुहिः। अत्त्वा। अपेति। अस्यति। अस्ना। एव। रक्वसि। निरवदयत इति निः—
अवदयते। इदम्। अहम्। रक्वः। अधमम्। तमः। नयामि। यः। अस्मान्। द्वेष्टि। यम्।
च। वयम्। द्विष्मः। इति। आह। द्वौ। वाव। पुरुषौ। यम्। च। एव। ४६ (५०) ॥ [४६] ॥
द्वेष्टि। यः। च। एनम्। द्वेष्टि। तौ। उभौ। अधमम्। तमः। नयति। इषे। त्वा। इति। वपाम्।
उदिति। खिदति। इच्छते। इव। हि। एषः। यः। यजते। यत्। उपतुन्द्यादित्युप—तुन्द्यात्।
रुद्रः। अस्य। पशून्। घातुकः। स्यात्। यत्। न। उपतुन्द्यादित्युप—तुन्द्यात्। अयता। स्यात्।
अन्यया। उपतृणत्तीत्युप—तृणत्ति। अन्यया। न। धृत्यै। घृतेन। द्यावापृथिवी इति द्यावा—
पृथिवी। प्रेति। ऊर्ण्वाथाम्। इति। आह। द्यावापृथिवी इति द्यावा—पृथिवी। एव। रसेन।
अनक्ति। अच्छिन्नः। ४७ (५०) ॥ [४७] ॥ रायः। सुवीर इति सु—वीरः। इति। आह। यथा-
यजुरिति यथा—यजुः। एव। एतत्। क्रूरम्। इव। वै। एतत्। करोति। यत्। वपाम्। उत्खि-
दतीत्युत्—खिदति। उरु। अन्तरिक्वम्। अन्विति। इहि। इति। आह। शान्त्यै। प्रेति। वै।

ए॒षः । अ॒स्मात् । लो॒कात् । च्य॒वते॒ । यः । प॒शुम् । मृ॒त्यवे॑ । नी॒यमा॑नम् । अ॒न्वा॒रभ॑त॒ इत्य॑नु—
आ॒रभ॑ते । व॒पाश्र॑पणी॒ इति॑ व॒पा—श्र॑पणी । पु॒नः । अ॒न्वा॒रभ॑त॒ इत्य॑नु—आ॒रभ॑ते । अ॒स्मिन्न॑ ।
ए॒व । लो॒के । प्र॒तीति॑ । ति॒ष्ठति॑ । अ॒ग्निना॑ । पु॒रस्ता॑त् । ए॒ति । र॒ख्षसा॑म् । अ॒प॒हत्या॑ इत्य॑प—
ह॒त्यै । अथो॑ इति॑ । दे॒वताः॑ । ए॒व । ह॒व्येन॑ । ४८ (५०) ॥ [४८] ॥ अ॒न्वि॒ति॑ । ए॒ति॒ । न ।
अ॒न्त॒मम् । अ॒ङ्गा॒रम् । अ॒तीति॑ । ह॒रेत् । यत् । अ॒न्त॒मम् । अ॒ङ्गा॒रम् । अ॒ति॒ह॒रे॒दित्य॑ति—ह॒रेत् ।
दे॒वताः॑ । अ॒तीति॑ । म॒न्ये॒त॒ । वा॒यो इति॑ । वी॒ति॑ । इ॒हि । स्तो॒काना॑म् । इति॑ । आ॒ह॒ । तस्मा॑त् ।
वि॒भक्ता॑ इति॑ वि—भ॒क्ताः । स्तो॒काः । अ॒वेति॑ । प॒द्यन्ते॑ । अ॒ग्रम् । वै । ए॒तत् । प॒शूना॑म् । यत् ।
व॒पा । अ॒ग्रम् । ओ॒षधी॑नाम् । ब॒रुहिः॑ । अ॒ग्रेण॑ । ए॒व । अ॒ग्रम् । स॒मिति॑ । अ॒र्द्ध॒यति॑ । अथो॑ इति॑ ।
ओ॒षधी॑षु । ए॒व । प॒शून् । प्र॒तीति॑ । स्था॒पय॑ति॒ । स्वाहा॑कृ॒तीभ्य॑ इति॑ स्वाहा॑कृ॒ति—भ्यः॑ । प्रेति॑ ।
इ॒ष्य॒ । इति॑ । आ॒ह॒ । ४९ (५०) ॥ [४९] ॥ य॒ज्ञस्य॑ । स॒मिष्ट्या॑ इति॑ सं—इ॒ष्ट्यै । प्रा॒णापा॑ना—
वि॒ति॑ प्रा॒ण—अ॒पानौ॑ । वै । ए॒तौ । प॒शूना॑म् । यत् । पृ॒षदा॑ज्यमि॒ति॑ पृ॒षत्—आ॒ज्यम् । आ॒त्मा ।
व॒पा । पृ॒षदा॑ज्यमि॒ति॑ पृ॒षत्—आ॒ज्यम् । अ॒भिघा॑र्येत्य॒भि—घा॑र्य॒ । व॒पाम् । अ॒भीति॑ । घा॒रय॑ति॒ ।
आ॒त्मन् । ए॒व । प॒शूना॑म् । प्रा॒णापा॑नावि॒ति॑ प्रा॒ण—अ॒पानौ॑ । द॒धाति॑ । स्वाहा॑ । ऊ॒र्ध्व॒न॒भस॑—
मि॒त्यूर्ध्व॑—न॒भस॑म् । मा॒रु॒तम् । ग॒च्छ॒तम् । इति॑ । आ॒ह॒ । ऊ॒र्ध्व॒न॒भा इत्यूर्ध्व॑—न॒भाः । ह॒ ।
स्म॒ । वै । मा॒रु॒तः । दे॒वाना॑म् । व॒पाश्र॑पणी॒ इति॑ व॒पा—श्र॑पणी । प्रेति॑ । ह॒रति॑ । तेन॑ । ए॒व । ए॒ने
इति॑ । प्रेति॑ । ह॒रति॑ । वि॒षूची॑ इति॑ । प्रेति॑ । ह॒रति॑ । तस्मा॑त् । वि॒ष्वञ्चौ॑ । प्रा॒णापा॑नावि॒ति॑ प्रा॒ण—
अ॒पानौ॑ ॥ [५०] ॥

(स्वर्धिति श्रैवा च्छिन्नो हव्येने चेत्याह षड्वत्वारिंशच्च)

॥ ९ ॥

★

प॒शुम् । आ॒ल॒भ्येत्या॑—ल॒भ्य॒ । पु॒रो॒डाश॑म् । नि॒रिति॑ । व॒पति॑ । स॒मे॒धमि॑ति॒ स—मे॒धम् । ए॒व ।
ए॒नम् । ए॒ति॑ । ल॒भते॑ । व॒पया॑ । प्र॒चर्ये॑ति॒ प्र—च॑र्य॒ । पु॒रो॒डाशे॑न । प्रेति॑ । च॒रति॑ । ऊ॒र्क् । वै ।
पु॒रो॒डाशः॑ । ऊ॒र्जम् । ए॒व । प॒शूना॑म् । म॒द्ध्य॒तः । द॒धाति॑ । अथो॑ इति॑ । प॒शोः॑ । ए॒व । छि॒द्रम् ।
अ॒पीति॑ । द॒धाति॑ । पृ॒षदा॑ज्यस्येति॑ पृ॒षत्—आ॒ज्यस्य॑ । उ॒प॒ह॒त्येत्यु॑प—ह॒त्य॒ । त्रिः । पृ॒च्छ॒ति॒ ।
श्र॒तम् । ह॒वी(३)ः॑ । श॒मि॒तः । इति॑ । त्रि॒ष॒त्या इति॑ त्रि—स॒त्याः । हि । दे॒वाः । यः । अ॒श्र॒तम् ।

श्रुतम्। आह। सः। एनसा। प्राणापानाविति प्राण—अपानौ। वै। एतौ। पशूनां। ५१ (५०)
 ॥ [५१] ॥ यत्। पृषदाज्यमिति पृषत्—आज्यम्। पशोः। खलु। वै। आलब्धस्येत्या—
 लब्धस्य। हृदयम्। आत्मा। अभि। समिति। एति। यत्। पृषदाज्येनेति पृषत्—आज्येन।
 हृदयम्। अभिघारयतीत्यभि—घारयति। आत्मन्। एव। पशूनाम्। प्राणापानाविति प्राण—
 अपानौ। दधाति। पशुनां। वै। देवाः। सुवर्गमिति सुवः—गम्। लोकम्। आयन्न। ते। अम-
 न्यन्त। मनुष्याः। नः। अन्वाभविष्यन्तीत्यनु—आभविष्यन्ति। इति। तस्य। शिरः। छित्त्वा।
 मेधम्। प्रेति। अर्खारयन्न। सः। प्रर्खः। अभवत्। तत्। प्रर्खस्य। प्रर्खत्वमिति प्रर्ख—
 त्वम्। यत्। प्लर्खशाखेति प्लर्ख—शाखा। उत्तरब्रह्मिरित्युत्तर—ब्रह्मिः। भवति। समेधस्येति
 स—मेधस्य। एव। ५२ (५०) ॥ [५२] ॥ पशोः। अवेति। द्यति। पशुम्। वै। हियमाणम्।
 रर्खांसि। अन्विति। सचन्ते। अन्तरा। यूपम्। च। आहवनीयमित्या—हवनीयम्। च।
 हरति। रर्खसाम्। अपहत्या इत्यप—हत्यै। पशोः। वै। आलब्धस्येत्या—लब्धस्य। मनः।
 अपेति। क्रामति। मनोतायै। हविषः। अवदीयमानस्येत्यव—दीयमानस्य। अन्विति। ब्रूहि।
 इति। आह। मनः। एव। अस्य। अवेति। रुन्धे। एकादश। अवदानानीत्यव—दानानि।
 अवेति। द्यति। दश। वै। पशोः। प्राणा इति प्र—अनाः। आत्मा। एकादशः। यावान्। एव।
 पशुः। तस्य। अवेति। ५३ (५०) ॥ [५३] ॥ द्यति। हृदयस्य। अग्रे। अवेति। द्यति। अथ।
 जिह्वायाः। अथ। वर्खसः। यत्। वै। हृदयेन। अभिगच्छतीत्यभि—गच्छति। तत्। जिह्वायां।
 वदति। यत्। जिह्वायां। वदति। तत्। उरसः। अधि। निरिति। वदति। एतत्। वै। पशोः। यथा-
 पूर्वमिति यथा—पूर्वम्। यस्य। एवम्। अवदायेत्यव—दायं। यथाकाममिति यथा—कामम्।
 उत्तरेषामित्युत्—तरेषाम्। अवद्यतीत्यव—द्यति। यथापूर्वमिति यथा—पूर्वम्। एव। अस्य।
 पशोः। अवत्तम्। भवति। मद्ध्यतः। गुदस्य। अवेति। द्यति। मद्ध्यतः। हि। प्राण इति प्र—
 अनः। उत्तमस्येत्युत्—तमस्य। अवेति। द्यति। ५४ (५०) ॥ [५४] ॥ उत्तम इत्युत्—तमः।
 हि। प्राण इति प्र—अनः। यदि। इतरम्। यदि। इतरम्। उभयम्। एव। अजामि। जाय-
 मानः। वै। ब्राह्मणः। त्रिभिरिति त्रि—भिः। ऋणवेत्यृण—वा। जायते। ब्रह्मचर्येणेति ब्रह्म-
 चर्येण। ऋषिभ्य इत्यृषि—भ्यः। यज्ञेन। देवेभ्यः। प्रजयेति प्र—जयां। पितृभ्य इति पितृ—

भ्यः। एषः। वै। अनृणः। यः। पुत्री। यज्वा। ब्रह्मचारिवासीति ब्रह्मचारि—वासी। तत्।
 अवदानैरित्यव—दानैः। एव। अवेति। दयते। तत्। अवदानानामित्यव—दानानाम्। अव-
 दानत्वमित्यवदान—त्वम्। देवासुरा इति देव—असुराः। सय्यत्ता इति सं—यत्ताः। आसन्न।
 ते। देवाः। अग्निम्। अब्रुवन्न। त्वया। वीरेण। असुरान्। अभीति। भवाम्। इति। ५५ (५०)
 ॥ [५५] ॥ सः। अब्रवीत्। वरम्। वृणै। पशोः। उद्धारमित्युत्—हारम्। उदिति। हरै। इति।
 सः। एतम्। उद्धारमित्युत्—हारम्। उदिति। अहरत्। दोः। पूर्वार्द्धस्येति पूर्व—अर्द्धस्य।
 गुदम्। मद्ध्यतः। श्रोणिम्। जघनार्द्धस्येति जघन—अर्द्धस्य। ततः। देवाः। अभवन्न। परेति।
 असुराः। यत्। त्र्यङ्गाणामिति त्रि—अङ्गानाम्। समवद्यतीति सं—अवद्यति। भ्रातृव्याभिभूत्या
 इति भ्रातृव्य—अभिभूत्यै। भवति। आत्मना। परेति। अस्य। भ्रातृव्यः। भवति। अख्णया।
 अवेति। द्यति। तस्मात्। अख्णया। पशवः। अङ्गानि। प्रेति। हरन्ति। प्रतिष्ठित्या इति प्रति—
 स्थित्यै ॥ [५६] ॥

(एतौ पशूनां समेधस्यैव तस्याऽवो त्तमस्याव द्यती ति पञ्चचत्वारिंशच्च)

॥ १० ॥

★

मेदसा। स्तुचौ। प्रेति। ऊर्णोति। मेदोरूपा इति मेदः—रूपाः। वै। पशवः। रूपम्। एव।
 पशुषु। दधाति। यूषन्न। अवधायेत्यव—धाय। प्रेति। ऊर्णोति। रसः। वै। एषः। पशूनाम्।
 यत्। यूः। रसम्। एव। पशुषु। दधाति। पार्श्वेन। वसाहोममिति वसा—होमम्। प्रेति। यौति।
 मद्ध्यम्। वै। एतत्। पशूनाम्। यत्। पार्श्वम्। रसः। एषः। पशूनाम्। यत्। वसा। यत्।
 पार्श्वेन। वसाहोममिति वसा—होमम्। प्रयौतीति प्र—यौति। मद्ध्यतः। एव। पशूनाम्। रसम्।
 दधाति। घ्नन्ति। ५७ (५०) ॥ [५७] ॥ वै। एतत्। पशुम्। यत्। संज्ञपयन्तीति सं—ज्ञप-
 यन्ति। ऐन्द्रः। खलु। वै। देवतया। प्राण इति प्र—अनः। ऐन्द्रः। अपान इत्यप—अनः।
 ऐन्द्रः। प्राण इति प्र—अनः। अङ्गेअङ्ग इत्यङ्गे—अङ्गे। नीति। देद्ध्यत्। इति। आह। प्राणा-
 पानाविति प्राण—अपानौ। एव। पशुषु। दधाति। देव। त्वष्टः। भूरि। ते। सस्समिति सं—
 सम्। एतु। इति। आह। त्वाष्टाः। हि। देवतया। पशवः। विषुरूपा इति विषु—रूपाः।
 यत्। सलख्माण इति स—लख्माणः। भवथ। इति। आह। विषुरूपा इति विषु—रूपाः।

हि। ए॒ते। स॒न्तः। स॒ल॒ख्मा॒ण इति॑ स—ल॒ख्मा॒णः। ए॒तर॒हि॑। भ॒वन्ति॑। दे॒व॒त्रेति॑ दे॒व—त्रा।
य॒न्त॑म्। ५८ (५०) ॥ [५८] ॥ अ॒व॒से। स॒खा॒यः। अ॒न्वि॒ति। त्वा। मा॒ता। पि॒तरः॑। म॒द॒न्तु।
इति॑। आ॒ह। अ॒नु॒म॒त॒मि॒त्यनु॑—म॒त॒म्। ए॒व। ए॒न॒म्। मा॒त्रा। पि॒त्रा। सु॒व॒र्ग॒मि॒ति सु॒वः—ग॒म्।
लो॒क॒म्। ग॒म॒य॒ति। अ॒र्द्ध॒र्च इत्य॑र्द्ध—ऋ॒चे। व॒सा॒हो॒म॒मि॒ति व॒सा—हो॒म॒म्। जु॒हो॒ति। अ॒सौ।
वै। अ॒र्द्ध॒र्च इत्य॑र्द्ध—ऋ॒चः। इ॒य॒म्। अ॒र्द्ध॒र्च इत्य॑र्द्ध—ऋ॒चः। इ॒मे इति॑। ए॒व। र॒से॒न। अ॒न॒क्ति।
दि॒शः। जु॒हो॒ति। दि॒शः। ए॒व। र॒से॒न। अ॒न॒क्ति। अ॒थो इति॑। दि॒ग्भ्य इति॑ दि॒क्—भ्यः। ए॒व।
ऊ॒र्ज॑म्। र॒स॑म्। अ॒वे॒ति। रु॒न्धे। प्रा॒णा॒पा॒ना॒वि॒ति प्रा॒ण—अ॒पा॒नौ। वै। ए॒तौ। प॒शूना॑म्। य॒त्।
पृ॒ष॒दा॒ज्य॒मि॒ति पृ॒ष॒त्—आ॒ज्य॒म्। वा॒न॒स्प॒त्याः। ख॒लु। ५९ (५०) ॥ [५९] ॥ वै। दे॒व॒त॒या।
प॒श॒वः। य॒त्। पृ॒ष॒दा॒ज्य॒स्येति॑ पृ॒ष॒त्—आ॒ज्य॒स्य॑। उ॒प॒ह॒त्ये॒त्यु॒प—ह॒त्य॑। आ॒ह। व॒न॒स्प॒त॒ये।
अ॒न्वि॒ति। ब्रू॒हि। व॒न॒स्प॒त॒ये। प्रे॒ति। इ॒ष्य॒। इति॑। प्रा॒णा॒पा॒ना॒वि॒ति प्रा॒ण—अ॒पा॒नौ। ए॒व। प॒शु॒षु।
द॒धा॒ति। अ॒न्य॒स्या॒न्य॒स्ये॒त्यन्य॑स्य—अ॒न्य॒स्य॑। स॒म॒व॒त्त॒मि॒ति सं—अ॒व॒त्त॒म्। स॒म॒व॒द्य॒तीति॑ सं—
अ॒व॒द्य॒ति। त॒स्मा॒त्। ना॒ना॒रू॒पा इति॑ ना॒ना—रू॒पाः। प॒श॒वः। यू॒ष्णा। उ॒पे॒ति। सि॒ञ्च॒ति। र॒सः।
वै। ए॒षः। प॒शूना॑म्। य॒त्। यूः। र॒स॑म्। ए॒व। प॒शु॒षु। द॒धा॒ति। इ॒डा॑म्। उ॒पे॒ति। ह॒य॒ते। प॒श॒वः।
वै। इ॒डा॑। प॒शून्। ए॒व। उ॒पे॒ति। ह॒य॒ते। च॒तुः। उ॒पे॒ति। ह॒य॒ते। ६० (५०) ॥ [६०] ॥ च॒तु॒-
ष्पा॒द् इति॑ च॒तुः—पा॒दः। हि। प॒श॒वः। य॒म्। का॒म॒ये॒त। अ॒प॒शुः। स्या॒त्। इति॑। अ॒मे॒द॒स्व॒क॒मि॒-
त्य॑मे॒दः—क॒म्। त॒स्मै॑। ए॒ति। द॒द्व्या॒त्। मे॒दो॒रू॒पा इति॑ मे॒दः—रू॒पाः। वै। प॒श॒वः। रू॒पे॒ण।
ए॒व। ए॒न॒म्। प॒शु॒भ्य इति॑ प॒शु—भ्यः। नि॒रि॒ति। भ॒ज॒ति। अ॒प॒शुः। ए॒व। भ॒व॒ति। य॒म्। का॒म॒-
ये॒त। प॒शु॒मा॒नि॒ति प॒शु—मा॒न्। स्या॒त्। इति॑। मे॒द॒स्व॒त्। त॒स्मै॑। ए॒ति। द॒द्व्या॒त्। मे॒दो॒रू॒पा
इति॑ मे॒दः—रू॒पाः। वै। प॒श॒वः। रू॒पे॒ण। ए॒व। अ॒स्मै॑। प॒शून्। अ॒वे॒ति। रु॒न्धे। प॒शु॒मा॒नि॒ति
प॒शु—मा॒न्। ए॒व। भ॒व॒ति। प्र॒जा॒प॒ति॒रिति॑ प्र॒जा—प॒तिः। य॒ज्ञ॒म्। अ॒सृ॒ज॒त॒। सः। आ॒ज्य॑। ६१
(५०) ॥ [६१] ॥ पु॒र॒स्ता॒त्। अ॒सृ॒ज॒त॒। प॒शु॒म्। म॒द्व्या॒तः। पृ॒ष॒दा॒ज्य॒मि॒ति पृ॒ष॒त्—आ॒ज्य॒म्।
प॒श्चा॒त्। त॒स्मा॒त्। आ॒ज्ये॑न। प्र॒या॒जा इति॑ प्र—या॒जाः। इ॒ज्य॒न्ते। प॒शुना॑। म॒द्व्या॒तः। पृ॒ष॒दा॒-
ज्ये॑नेति॑ पृ॒ष॒त्—आ॒ज्ये॑न। अ॒नू॒या॒जा इत्य॑नु—या॒जाः। त॒स्मा॒त्। ए॒त॒त्। मि॒श्र॒म्। इ॒व। प॒श्चा॒-
थ्सृ॒ष्ट॒मि॒ति प॒श्चा॒त्—सृ॒ष्ट॒म्। हि। ए॒का॒द॒श। अ॒नू॒या॒जा॒नि॒त्यनु॑—या॒जान्। य॒ज॒ति। द॒श॒। वै।

प॒शोः। प्रा॒णा इति॑ प्र—अ॒नाः। आ॒त्मा। ए॒काद॒शः। यावा॑न्। ए॒व। प॒शुः। तम्। अ॒न्विति॑।
य॒ज॒ति। घ्न॑न्ति। वै। ए॒तत्। प॒शुम्। यत्। सं॒ज्ञप॑य॒न्तीति॑ सं.—ज्ञप॑य॒न्ति। प्रा॒णापा॒नाविति॑
प्राण—अ॒पा॒नौ। खलु॑। वै। ए॒तौ। प॒शूनाम्। यत्। पृ॒षदा॒ज्यमिति॑ पृ॒षत्—आ॒ज्यम्। यत्।
पृ॒षदा॒ज्येनेति॑ पृ॒षत्—आ॒ज्येन॑। अ॒नूया॒जानित्य॑नु—या॒जान्। यज॑ति। प्रा॒णापा॒नाविति॑ प्राण—
अ॒पा॒नौ। ए॒व। प॒शुषु॑। द॒धाति॑ ॥ [६२] ॥

(घ्नन्ति यन्तं खलु चतुरूपं ह्येत आज्यं यत् पृषदाज्येन षट् च)

॥ ११ ॥

★

॥ हरिः ॐ ॥

षष्ठकाण्डे तृतीयः प्रश्नः — पद पाठः — समाप्तः

अनुवाकाः	पञ्चशत्यः
११	६२

ॐ